ʻATIQOT

VOLUME 87

ISRAEL ANTIQUITIES AUTHORITY
JERUSALEM 2016

'Atiqot
Publications of the Israel Antiquities Authority

Editor-in-Chief: Judith Ben-Michael

Series Editor: Rachel Kudish-Vashdi

English Editors: Shoshana Israeli
Shelley Sadeh
Amit Pardes
Aviva Schwarzfeld
Dafnah Strauss-Doron

Hebrew Editors: Shoshana Israeli
Dina Shalem
Dafnah Strauss-Doron

Editorial Coordinators: Inbal Bezalel-Pisetzky
Aviva Schwarzfeld

Cover Illustrations
English: Bronze Oil Lamp, Second or Early First Century BCE, from 'Atlit
(Photography: Ze'ev Radovan)
Hebrew: Bowl Fragment Adorned with Human Head-Shaped Medallions, Late Roman–Byzantine Periods, from 'En Ya'al, Jerusalem (Photography: Clara Amit)

Typesetting and Layout: Hagar Maimon, Ira Perova and Ann Abuhav
Production: Hagar Maimon
Preparation of Illustrations: Natalia Zak, Irina Berin and Elizabeth Belashov

Plates and Printing: Art Plus Ltd., Jerusalem

© 2016, the Israel Antiquities Authority
POB 586, Jerusalem 91004
ISBN 978–965–406–622–8
ISSN 0792–8424

www.antiquities.org.il
www.atiqot.org.il

Contents

Late Ptolemaic Assemblages of Metal Artifacts and Bronze Coins Recovered off the Coast of ‘Atlit	Ehud Galili, Danny Syon, Gerald Finkielsztejn, Varda Sussman and Guy D. Stiebel	1
Subterranean Complex 147 at Maresha: The Construction Phases of the Columbarium	Ian Stern, Bernie Alpert and Amos Kloner	37
Excavations at the Nabatean Site of ‘En Tamar	Tali Erickson-Gini	49
The Glass Vessels from ‘En Tamar	Tamar Winter	73
Fragments of a Roman-Period Wall Painting at ‘En Ya‘al (Naḥal Refa’im), Jerusalem	Silvia Rozenberg	77
Coins from ‘En Ya‘al (Naḥal Refa’im), Jerusalem	Donald T. Ariel	81
The Ceramic Finds from the Ottoman Flour Mills in the Ridwan Gardens, ‘Akko	Edna J. Stern	83
Ottoman Clay Tobacco Pipes and Nargile Heads from the Flour Mills in the Ridwan Gardens, ‘Akko	Anastasia Shapiro	97

Summaries of the Hebrew Section

Remains from the End of the Early Chalcolithic and the Late Chalcolithic Periods at Kaukab Springs in the Western Galilee	Nimrod Getzov	103
A Chalcolithic Settlement at Tel Sheva‘	Yael Abadi-Reiss	106
A Villa and a Pottery Kiln from the Late Roman–Byzantine Periods at ‘En Ya‘al (Naḥal Refa’im), Jerusalem *(with a contribution by Anat Cohen-Weinberger)*	Shlomit Weksler-Bdolah	107
A Mosaic Floor with *Xenia* at ‘En Ya‘al (Naḥal Refa’im), Jerusalem	Rina Talgam	111
The Flour Mills in the Ridwan Gardens, ‘Akko *(with a contribution by Gerald Finkielsztejn)*	Yoav Lerer	113
Architectural Analysis of the Flour-Mill Compound in the Ridwan Gardens, ‘Akko	Amir Freundlich	116
The Coins from the Flour Mills in the Ridwan Gardens, ‘Akko	Robert Kool	119

The Hebrew Section 1*–160*

Abbreviations

ADAJ	*Annual of the Department of Antiquities of Jordan*
ASOR	American Schools of Oriental Research
'Atiqot (*ES*)	*'Atiqot* (*English Series*)
'Atiqot (*HS*)	*'Atiqot* (*Hebrew Series*)
BAR	*British Archaeological Reports*
BAR Int. S.	British Archaeological Reports (International Series)
BASOR	*Bulletin of the American Schools of Oriental Research*
BAIAS	*Bulletin of the Anglo-Israel Archaeological Society*
BCH	*Bulletin de Correspondance Hellénique*
BMB	*Bulletin du Musée Beyrouth*
BSAE	*British School of Archaeology in Egypt*
BSOAS	*Bulletin of the School of Oriental and African Studies*
CRFJ	Centre de Recherche Français de Jérusalem
ESI	*Excavations and Surveys in Israel*
HA	*Ḥadashot Arkheologiyot*
HA–ESI	*Ḥadashot Arkheologiyot—Excavations and Surveys in Israel* (from 1999)
IAA Reports	Israel Antiquities Authority Reports
IEJ	*Israel Exploration Journal*
IJNA	*International Journal of Nautical Archaeology*
INJ	*Israel Numismatic Journal*
INR	*Israel Numismatic Research*
JARCE	*Journal of the American Research Center in Egypt*
JAS	*Journal of Archaeological Science*
JDS	Judean Desert Series
JIPS	*Mitekufat Haeven, Journal of the Israel Prehistoric Society*
JRA	*Journal of Roman Archaeology*
JSOT	*Journal for the Study of the Old Testament*
JSRS	Judea and Samaria Research Studies
JWP	*Journal of World Prehistory*
NEAEHL 5	E. Stern ed. *The New Encyclopedia of Archaeological Excavations in the Holy Land* 5: *Supplementary Volume.* Jerusalem 2008
PEFA	Palestine Exporation Fund Annual
PEQ	*Palestine Exploration Quarterly*
QDAP	*Quarterly of the Department of Antiquities of Palestine*
RDAC	*Report of the Department of Antiquities, Cyprus*
SCI	Scripta Classica Israelica
SBF	*Studium Biblicum Franciscanum*
ZDPV	*Zeitschrift des Deutscher Palästina-vereins*

עתיקות

כרך 87

רשות העתיקות
ירושלים התשע"ז

עתיקות
פרסומי רשות העתיקות

עורכת ראשית: יהודית בן־מיכאל

עורכת הסדרה: רחל קודיש־ושדי

עריכה עברית: שושנה ישראלי
דפנה שטראוס־דורון
דינה שלם

עריכה אנגלית: שושנה ישראלי
עמית פרדס
שלי שדה
אביבה שוורצפלד
דפנה שטראוס־דורון

רכזות מערכת: ענבל בצלאל־פיסצקי
אביבה שוורצפלד

איורי עטיפה
עברית: שבר קערה מעוטר במדליונים בצורת ראשי אדם (התקופות הרומית המאוחרת–הביזנטית) מעין יעל, ירושלים (צילום: קלרה עמית)
אנגלית: נר ברונזה (המאה הב׳ או תחילת המאה הא׳ לפסה״נ) מעתלית (צילום: זאב רדובן)

סדר ועיצוב: הגר מימון, אירה פרובה ואן אבוהב
הבאה לדפוס: הגר מימון
הכנת איורים לדפוס: נטליה זק, אירינה ברין ואליזבט בלשוב

לוחות ודפוס: ארט פלוס בע״מ, ירושלים

© כל הזכויות שמורות לרשות העתיקות
ת״ד 586, ירושלים 91004
ISBN 978–965–406–622–8
ISSN 0792–8424

www.antiquities.org.il
www.atiqot.org.il

תוכן העניינים

שרידים משלהי התקופה הכלקוליתית הקדומה ומהתקופה הכלקוליתית המאוחרת בעינות כּוֹכַב שבמערב הגליל	נמרוד גצוב	1*
יישוב מהתקופה הכלקוליתית בתל שבע	יעל עבאדי־רייס	43*
וילה וכבשן יוצרים מהתקופות הרומית המאוחרת והביזנטית הקדומה בעין יעל (נחל רפאים), ירושלים פטרוגרפיה של פריטים מהכבשן, מאת ענת כהן־וינברגר	שלומית וקסלר־בדולח	71*
רצפת פסיפס ובה תיאורי קסניה בעין יעל (נחל רפאים), ירושלים	רינה טלגם	121*
טחנות הקמח בעכו, "גני רידוואן" שברי כלי חרס מהתקופה ההלניסטית, מאת ג'רלד פינקלשטיין	יואב לרר	127*
ניתוח אדריכלי של מכלול טחנות הקמח בעכו, "גני רידוואן"	אמיר פרוינדליך	141*
המטבעות מטחנות הקמח בעכו, "גני רידוואן"	רוברט קול	159*

החלק האנגלי

מכלולים של חפצי מתכת ומטבעות ברונזה משלהי התקופה התלמית סמוך לחוף עתלית	אהוד גלילי, דני שיאון, ג'רלד פינקלשטיין, ורדה זוסמן וגיא שטיבל	1
מערכת תת־קרקעית 147 במרשה: שלבי הבנייה של הקולומבריום	איאן שטרן, ברני אלפרט ועמוס קלונר	37
חפירות באתר הנבטי בעין תמר	טלי אריקסון־גיני	49
כלי הזכוכית מעין תמר	תמר וינטר	73
שרידי ציור קיר מהתקופה הרומית בעין יעל (נחל רפאים), ירושלים	סילביה רוזנברג	77
מטבעות מעין יעל (נחל רפאים), ירושלים	דונלד צ' אריאל	81
ממצא כלי החרס מטחנות הקמח מהתקופה העות'מאנית בעכו, "גני רידוואן"	עדנה שטרן	83
מקטרות וראשי נרגילה מחרס מהתקופה העות'מאנית מטחנות הקמח בעכו, "גני רידוואן"	אנסטסיה שפירו	97